KASVETLİ İKTİSAT BİLİMİNE FARKLI BİR BAKIŞ: PIERO SRAFFA'NIN ORTODOKS İKTİSAT KURAMI ELEŞTİRİSİ (*)

Sema YILMAZ GENÇ (**)
Ayhan ORHAN (***)

"Büyük iktisatçıların fikirleri dünyayı sarstı, hataları ise felaketten de beter sonuçlar doğurdu."

Robert Heilbroner

Öz

Neoklasik Paradigma, iktisat öğretisinde geleneklere ve genel kabul görmüş uygulamalara dayanan Ortodoks düşüncenin temelini oluşturmaktadır. Bu çalışmada Neoklasik paradigmanın "iktisadı" kasvetli bir bilim olarak nitelendirilmektedir. İlk kez 1849 yılında İskoçyalı tarihçi Thomas Carlyle tarafından iktisat için kullanılan "kasvetli bilim" tanımlaması çalışmada Neoklasik paradigmanın karmaşık, çelişkili, anlaşılmaz ve gerçeklerden soyut olmasının bir eleştirisi olarak kullanılmaktadır. Bir asrı aşkın bir süredir iktisat öğretisinde hakimiyetini sürdüren Neoklasik paradigmaya yöneltilen ciddi eleştiriler bu nitelendirmenin nedenidir. Matematiği iktisadi olayları açıklamada araç değil amaç haline getirmesi, iktisadın toplumsal, kurumsal ve tarihsel yönünü ihmal etmesi, ütopik tam rekabet piyasası varsayımlarına bağlılığı, karar alma sürecinde risk ve belirsizlikleri göz ardı etmesi bu eleştiriler arasındadır. Bu bağlamda Neoklasik paradigmanın günümüz iktisadi sorunlarına çözüm üretememesi ve iktisadi gerçeklikten uzaklaşmış olması yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışmanın temeli yirminci yüzyılda yaşamış iktisadi düşünce tarihinin en önemli kuramcılarından biri İtalyan iktisatçı Piero Sraffa'nın Alfred Marshall özelinde Neoklasik paradigmanın eleştirisidir.

Anahtar Kelimeler: *Neoklasik Paradigma, Alfred Marshall, Piero Sraffa, Kısmi Denge, Marjinalizm.*

JEL Kodları: B00, B13, B2

---

*) Bu çalışma 28-30 Kasım 2018 tarihleri arasında Kuşadası'nda düzenlenen IV. International Conference on Applied Economics and Finance'da bildiri olarak sunulmuştur.

**) Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü (e-posta: semayilmazgenc@kocaeli.edu.tr). ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-3138-1622

***) Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü (e-posta: aorhan@kocaeli.edu.tr). ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-8109-4306

A Different Vıew to Dismal Economic Science: Piero Sraffa's Orthodox Economic Theory Criticism

Abstract

"The notions of the great economists were world-shaking, and their mistakes nothing short of calamitous."

Robert Heilbroner

Neoclassical paradigm underlies orthodox idea that is based on traditions and accepted applications in the economics discipline. In this paper ''economics" of neoclassical paradigm is characterized as the dismal science. The concept of ''dismal science" that was first used by Scottish historian Thomas Carlyle in 1849 was used in this research as a critique of being Neoclassical paradigm complex, contradictory, incomprehensible and abstract than the realities. The series critiques that are directed to the Neoclassical paradigm which has maintained its dominance in the economy discipline over a century is the reason for this characterization. Some of these critiques are as follows; making mathematics an end rather than a means to explain economic events; neglecting the social, institutional and historical side of the economics; loyalty to the assumptions of utopian perfect competition market; ignoring the risk and uncertainties in the decision-making process. It is a stubborn fact within this framework that the Neoclassical paradigm cannot find a solution for modern economic problems and moves away from economic reality. The foundation of this research was to criticize the Neoclassical paradigm of Italian economist Piero Sraffa (one of the most important theoreticians of economic thought in the twentieth century) in terms of Alfred Marshall.

***Keywords**: Neoclassical paradigm, Alfred Marshall, Piero Sraffa, Partial Equilibrium, Marginalism.*

Jel Codes: B00, B13, B2

Giriş

1870'lerde iktisat kuramında etkinleşen "marjinal çözümleme" Marshall'ın kapsamlı ve yetkin katkılarıyla evrilerek Neoklasik paradigmaya dönüşmektedir. Marshall'ın "İktisadi İlkeleri" kuramın gelişmesini ve Neoklasik paradigmanın ana akım iktisadi yaklaşım olma özelliği kazanmasını sağlamaktadır.

Alfred Marshall'ın ceteris paribus varsayımı altında kurduğu fiyat ve bölüşüm kuramlarına iki açıdan eleştiri yöneltilmektedir. Bunlardan ilki ölçeğe göre azalan, sabit ve artan getiri varsayımları ikincisi ise kısmi denge analizidir. Ludwig Wittgenstein'ın "Ne zekâ! Onun yanında kendimi yaprakları dökülmüş bir ağaç gibi hissediyorum." dediği Sraffa'nın çalışmaları Marshall'ın Neoklasik sistemini; arz ve talep kanunuyla kısmi denge analizinin kullanımını ve bunun matematiksel yöntemlerle gösterimini eleştirmektedir.

Joseph Alois Schumpeter'in "O'nun akıl dolu ve orijinal bir performansı" olarak yorumladığı Sraffa'nın Marshall'a yönelik eleştirisinin başlangıcı 1925 yılında yazdığı "Maliyet ile Üretim Miktarı Arasındaki İlişkiler Üzerine" başlıklı makale ve 1926'da Economic Journal'da Francis Ysidro Edgeworth desteğiyle yayımlanan "Rekabet Koşullarında Getiri Yasaları" başlıklı makalesidir (Akdere, 2016a). Bu iki makale Sraffa'nın kendi genel denge modelinin başlangıç noktası Marshall'ın kısmi denge analizinin eleştirisidir (Özel, 2011).

Sraffa'nın İktisat Kuramının Genel Bir Değerlendirmesi

"(…) bilimsel ilkelerle bağdaşmayan, yeni ve tuhaf bir dil kullandığım söyleniyor. Oysa bence asıl tuhaf ve tutarsız olan, karşıtlarımın kullandığı dildir (Sraffa & Dobb, 2004)"

David Ricardo

Piero Sraffa (1898-1983) John Maynard Keynes ile beraber 20. yüzyılın en önemli iki iktisatçısından biridir. Sraffa 1898 yılında İtalya'nın Torino şehrinde bir Yahudi olarak dünyaya gelir. Sraffa, çok erken yaşlarda sosyalist fikirlere eğilim kazanır, hayatı boyunca Avrupa siyasetinde önemli etkileri olan Antonio Gramsci ve Ludwig Wittgenstein gibi kişilerle dostluklar kurar. Varlıklı sayılabilecek bir aileden gelen Sraffa'nın babası Angelo Sraffa Milan'da Bocconi Üniversitesi'nde zamanının tanınmış Ticaret Hukuku profesörlerinden olup daha sonra aynı kurumda dekanlık görevinde bulunur. Babasının meslek hayatı boyunca bir üniversiteden diğerine olan serüveninde Piero Sraffa, Parma'da başladığı okul hayatına daha sonra Milan ve Torino'da (1906-1913) devam etmek zorunda kalır (Roncaglia, 2009).

Piero Sraffa (1898-1983), "İki Dünya Savaşı"nın Sraffa'nın hayatı üzerindeki etkileri oldukça önemlidir. 1916 yılında Torino'daki Hukuk Fakültesi'ne giren Sraffa, 1917-1920 yıllarında askerlik yapar. 1. Dünya Savaşı sonunda Kraliyet Komisyon Müdürlüğü'nde "İnsan Hakları İhlalleri Soruşturması'na" atanır. İtalya Savaşı devam ederken yazdığı ve Turin Üniversitesi'nin bir yayını olarak gösterilme ayrıcalığı kazanan 64 sayfalık "İtalya'da Savaş Sırası ve Sonrasında Parasal Enflasyon" teziyle mezun olur (Sinha, 2016). Sraffa'nın tez danışmanı İtalya'da Merkez Bankası başkanlığı, ekonomi bakanlığı, başbakan yardımcılığı ve cumhurbaşkanlığı yapan liberal bir senatör olan Luigi Einaudi'dir (Roncaglia, 2000). I. Dünya Savaşı sonrası başlayan ve giderek artan İtalya'daki baskıcı siyasi ortam Sraffa'yı İngiltere'ye göçe zorlar.

II. Dünya Savaşı'nda Almanlar ile İtalyanların birlikte hareket etmesi ve Fransa'nın 1940 yılında Almanya'nın işgali altına girmesi sonucu Sraffa İtalyan kökeni nedeniyle İngilizler tarafından toplama kampına gönderilmiştir. John Maynard Keynes'in ona kötü muamele eden İngiliz görevliler için "Eğer bu ülkede Nazi sempatizanları varsa, onları toplama kamplarında değil, İngiltere'nin Savaş Bakanlığı'nda ve gizli servisinde aramak gerekir" şeklindeki tepkisine neden olur (Bocutoğlu, 2016). Paul Samuelson'un utangaç

olmasına rağmen parlak bir zekâsı olan kibar biri olarak tanımladığı Sraffa (Lunghini, 2016), çalışmalarıyla Keynes'in dikkatini çeker ve Cambridge Üniversitesi'nde ders vermeye başlar. Ancak Sraffa'nın derslerde sezgisel ve analitik düşüncesini sözlü olarak aktarmada zorlandığını fark eden Keynes Sraffa'nın Cambridge Kütüphanesi'nde görevlendirilmesini sağlar ve çalışmalarına burada devam eder.

1870'li yıllarda iktisat kuramında etkili olan "marjinal" değişim ve dönüşümle birlikte Neoklasik paradigma yükselişe geçer ve David Ricardo'nun İktisadı sarsılır. Keynes, Sraffa'nın editörlüğünde Royal Economic Society'de Ricardo'nun toplu yapıtlarının yayınlanması kararını alır. 1931'de başlayan "David Ricardo'nun Eserleri ve Yazışmaları" başlıklı bu çalışma Maurice Dobb'un da editoryal faaliyete katılmasıyla 1951 yılında yayınlanır (Pollitt, 1988). Ricardo, Sraffa'nın bu çalışmada yazdığı Önsöz ile birlikte bir "iade-i itibar" kazanır.

Ricardo'nun emek-değer teorisini geliştirmesinin nedeni, bütün malların değerini ölçebilecek ortak bir değer ölçüsü bulma arzusudur (Bocutoğlu, 2016). Ricardo'ya göre malların değerini belirleyen koşullar değişmeyen bir değer ölçüsünü kendiliğinden ortaya çıkarmaz. Ricardo'nun değişmeyen bir değer ölçüsü arayışının nedeni ücretlerdeki bir artışın yarattığı sonuçlarla ilgili saptamalarıdır. Ücret artışları, emek ve sermaye yoğun mallar arasındaki göreli fiyat değişikliğine neden olur. Sraffa'ya göre, Ricardo çok mallı bir dünyada malları ortak bir ölçüye indirgeyebilmek için emeği bir ölçüm aracı olarak kullanır, ama kurduğu teorik yapı başarısızlıklarla karşılaşır. Sraffa, kendi teorisinde, bu soruna emek değer teorisinin dışında bir çözüm bulmaya çalışır. Bu çözüm, hazırlanması 30 yıllık bir dönemi kapsayan ve 1960 yılında İngilizce ve İtalyanca olarak yayınlanmış olan "Malların Mallarla Üretimi: İktisat Kuramını Eleştiriye Açış" kitabıyla iktisat yazınına sunulur (Tonak, 2010). Yirminci yüzyılın en önemli iktisatçılarından biri olarak kabul edilen Sraffa'nın bu kitabı iktisadın tartışması iki yüzyılı bulan değer, fiyat ve bölüşüm sorunlarını inceler.

Neoklasik Paradigma'nın Bir Eleştirisi: Sraffa'nın Marshall'ın İktisat Kuramına Karşı Çıkışı

"Filozoflar dünyayı yalnızca çeşitli biçimlerde yorumlamışlardır; oysa sorun onu değiştirmektir."

Karl Marx

Neoklasik Paradigma'nın temeli; rasyonel tercihleri olan bireyin tam ve yaygın enformasyon doğrultusunda serbestçe hareket ederek faydasını, firmanın ise karını maksimize etmek istediği ve elde ettikleri sonucun bir değer ölçüsüyle ifade edilebildiği varsayımlarına dayanır. İktisadi aktörler kararlarını marjlar üzerinde verirler. Neoklasik Paradigma fayda ve karın maksimize edilmesinde marjinal birimlerinin önemi üzerinde durur. Bu yaklaşım "Marjinal Devrim" olarak nitelendirilir. Neoklasik Paradigma'nın dayanağı olan marjinalizm soyut ve sübjektif bir yöntemdir ve bu nedenle eleştirilen bu yöntem

gözlemlenemeyen, ölçülemeyen veya denenemeyen marjinal birim kavramına dayanır (Eğilmez, 2018). Sraffa, marjinalizmin argümanlarının çok katı varsayımlar altında geçerli olabilmesi durumunu eleştirir.

Sraffa, Neoklasik Paradigmayı eleştirirken Klasik Teoriyi, yeniden yapılandırmaya çalışır. Ancak bunu yaparken Klasik Yaklaşım'In temel argümanlarını kullanmak yerine onun alternatifi olacak şekilde geliştirilmiş Keynesyen Teori'nin yaklaşımlarını kullanır (Roncaglia, 2009). Bu iki farklı temele dayanan yaklaşımın sentezlenmesi üstün bir yetenek gerektirir. Sraffa belki de en çok bu yönüyle iktisat yazınında takdir toplamayı başarır. Şüphesiz ki Sraffa'nın iktisat yazınına katkıları, çalışmaları, eleştirileri ve teorik alanda mücadelesi çok geniş bir çalışmanın konusu olabilecek hacimdedir.

Sraffa'nın çalışmaları 3 ana bölümde özetlenebilir: Bunlardan ilki Sraffa'nın, Dobb'un işbirliği ile beraber iktisat yazınına kazandırdığı Ricardo'nun çalışmalarının yeniden yorumlamasıdır*. Sraffa, Neoklasik Paradigma'nın varsayımlarına yönelik bir karşı çıkış olan "David Ricardo'nun Eserleri ve Yazışmaları" başlıklı bu çalışma ile 1961 yılında oybirliği ile İsveç Bilim Akademisi tarafından altın madalya ile onurlandırılır. John Maynard Keynes ve Karl Gunnar Myrdal da bu madalya ile ödüllendirilen önemli iktisatçılar arasındadır (Bortis, 2002). Marjinalistlerin fayda eksenli varsayımlarını ve faydanın ölçülmesi noktasındaki yaklaşımlarını ciddi bir şekilde karşı çıkan Sraffa'nın çalışmalarının ikinci bölümü Marjinalizm'in Marshall versiyonuna bu anlamda Friedrich August von Hayek'in makroekonomik versiyonuna yönelik eleştirilerinden oluşur. Son olarak Adam Smith'den bu yana bütün iktisatçıların üzerinde mutabakat sağlayamadıkları iktisadi bir sorun olarak kalan "Değer ve Bölüşüm Teorilerine" yönelik çalışmalarıdır. Klasik Yaklaşım'dan bu yana tutarsızlıktan kurtulamamış herkesin kabul edeceği değişken olmayan bir değerlendirme ölçütü formülize etmek ve bölüşümü bununla yapmak noktasında Ricardo'nun ömrü boyunca başaramadığı bu tutarlı olan değerlendirme ölçüsü konusuna Sraffa'nın "Standart Mal" adını verdiği kavram Sraffa'nın çalışmalarının temelini oluşturur.

İktisadi Düşünceler Tarihi'nde 1920'li yıllarda birçok iktisatçı Marshall'ın varsayımlarına yönelik "maliyet üzerine tartışmaları" olarak da bilinen değer ve rekabet teorisi üzerine uzun süren tartışmalara katılır. Tartışmalar beraberinde yeni fikirler ve yeni teoriler getirir. Bilimsel dergilerde bu tartışmaların artması Devlerin Savaşı'na dönüşür. (Roncaglia, 2009). Sraffa, ilk kez 1925 yılında "Sulle relazioni fra costo e quantità prodotta" (Maliyet ile Üretim Miktarı Arasındaki İlişkiler) başlıklı Marshall'ın Kısmi Denge Kuramı'nı eleştirdiği bir makale yazarak devlerin savaşına katılır (Schefold, 2004).

Mantıksal bir eleştiri, varsayımlar ile teorinin sonuçlanması arasındaki mantıksal tutarsızlıkların varlığını vurgular, ampirik bir eleştiri ise ortaya çıkan sonuçlarla teorinin tahminleri arasındaki gerçek tutarsızlıkları vurgular. Bu iki durum birbirine tamamen zıttır. Buna karşın mantıksal ve ampirik unsurlar, Sraffa'nın Marshall'ı eleştirisinde derin bir şekilde iç içedir. Sraffa, ampirik alanın kesin sınırlarını belirlemek için Marshall'ın rekabetçi değer teorisinin bulunduğu analitik üzerinde mantıksal olarak tutarlı bir yeniden

yapılandırma yapar. Sraffa, mantıksal olarak yeniden yapılandırılmış Marshall modelini tasarlamış olduğu ampirik modelle uyumlu olup olmadığını araştırmayı amaçlar (Signorino, 2000).

Sraffa, Marshall'ın Neoklasik Paradigma'nın arz ve talep kanunu ile kısmi denge analizinin kullanımının matematiksel yöntemlerle gösterimini de eleştirir. Sraffa, Cambridge'deki derslerinde"Marshall Ortodoksluğu"na karşı çıkışı öğrencilerini oldukça şaşırtır. O dönemde Richard Ferdinand Kahn ve Joan Robinson, Sraffa'dan ders alan öğrenciler arasındadır (Potier, 2005). Sraffa'nın Marshall'a yönelik eleştirilerinin arkasında yatan gerçeğin temelinde Sraffa'nın Torino'da aldığı eğitim ve Marshall'ın dönemin İtalyan Ekonomisi'ne karşı tutum ve düşünceleri yatmaktadır. Londra Ekonomi Okulu'na tam olarak aynı dönemde katılan Lionel Robbins'in otobiyografisinde yazılan hatıralara göre, Edwin Cannan derslerinde Marshall'ın düşüncesindeki zayıflığı vurgulamak için sıklıkla kinayeli bir dil kullanır. Cannan'ın Marshall'a karşı olan bu tutumu Sraffa'yı etkiler. Fakat genel olarak Sraffa, Cannan'ın Klasik iktisatçıları yorumlama yönteminden farklı bir yol izler. Yine bu anılarda, Cannan'ın derslerinde, ders kitapları ya da okuma listesi olmadan düzenlendiği için Sraffa'nın o sırada ne okuduğu tam olarak bilinememektedir. Kesin olarak bilinen şey ise Sraffa'nın 1923 yılında İktisadın İlkeleri'ni çok iyi okuduğudur (Rosselli, 2005).

Sraffa, Klasik iktisatçılar ve Marx'ın çalışmalarının analizlerini yaptıktan sonra Marshall'ın fiyat teorisinin eleştirisine odaklanır. Özellikle 1923-1926 yılları arasında dikkatini Marhsall'ın "Prensipleri" üzerinde toplar. Marshall'ın İktisadi İlkeleri ile birlikte Neoklasik Paradigma tamamlanma sürecinin büyük bir bölümünü aşar ve iktisadi düşünce tarihinde yeni bir dönem başlar. Düşüncedeki gelişmelerin teorilere yansıması hızlanır. Ancak Ortodoks iktisadın ilkelerine amansız saldırılar artar ve pratikte yaşanan gelişmelerin teorilerde belirtildiği gibi olmadığı sinyalleri ortaya çıkar. Marshall'ın eksik rekabete odaklanmaması ve sadece tam rekabet piyasasına yoğunlaşması Klasik İktisadi Düşünce'nin "ilahi düzen" arayışının bir yansıması olarak değerlendirilir. Marshall'ın bu yaklaşımı analizlerinin gözden kaçmış en önemli özelliği olarak yorumlanır (Küçükkalay, 2010). Tam rekabet piyasa modeline gerçek hayatta rastlanmaz. Bu piyasa ile ideal bir piyasa betimlenir (Orhan ve Erdoğan, 2013). Marshall hasılat ve maliyet yapılarının kısa dönemde azalan verimler yasası, uzun dönemde ise ölçeğe göre getiri yasası tarafından belirlendiğini ve bu yasaların üretimi yönlendirdiğini belirtir. Ancak uygulamadaki gelişmeler ve firmalar ile piyasanın durumu bu teorik bakış ile uyum göstermez (Küçükkalay, 2010).

Sraffa'nın Marshall eleştirisi artan getiri ve tam rekabet arasındaki uyumsuzluğa işaret eder. Bu uzun süreli bir sorundur. Sraffa ölçeğe artan verimin, tam rekabet kavramıyla tutarsız olduğunu belirtir. Artan getiri söz konusu olduğunda, ortalama maliyet, marjinal maliyetin ortalama değişken maliyetin altında olduğunu ve dolayısıyla kar maksimizasyonu problemi için sonsuz, sıfır olmayan bir çözüm bulunmadığından azalmaktadır. Başka bir deyişle, firmanın sonsuz büyüklüğe genişlemesi eğilimi vardır. Ortalama maliyeti

tam rekabet çerçevesinde artan ya da azalan olarak değerlendirmek meşru değilse, tatmin edici tek varsayımın sabit getiriler olduğu sonucudur. Öte yandan, "günlük deneyim, çok sayıda teşebbüsün bireysel azalan maliyet koşulları altında çalıştığını göstermektedir" fikrinin yerine tam rekabet fikrinden vazgeçilmesi gerektiğini gösterir. Sraffa, eksik rekabet yaklaşımının Marshall'ın teorisinin eksiklerini ortadan kaldırmanın ve teorinin geliştirilmesinin tek mantıklı yolu olarak görmesine rağmen, bu çözümü sürdürmek için hiçbir eğilim göstermez. Eksik rekabete girmeme nedenleri Sraffa tarafından hiçbir zaman tam olarak açıklanmaz (Vernengo, 2013).

Sonuç

Yirminci yüzyılda yaşamış iktisadi düşünce tarihinin en önemli kuramcılarından biri Piero Sraffa'dır. 20.yüzyılın önemli iktisadi tartışmalarından biri de Sraffa'nın Marshall'a yönelik eleştirileri iktisat dünyasında derin izler bırakır. Sraffa'nın, Marshall'ın maliyet üzerine eleştirileri çok dikkat çeker. Sraffa'nın, Neoklasik, marjinalist sistem ve bu disipline alternatif bir yaklaşım oluşturmak için yaptığı bu eleştiriler politik iktisadın özünü oluştur.

Sraffa, "Marjinal" yöntemin ortaya çıkmasıyla sarsılan Klasik değer-bölüşüm kuramını yeniden canlandırmayı başarır. Sraffa'nın çalışmalarının anlaşılması uzun bir çalışma ve düşünme sürecini gerektirmektedir. Sraffa şöyle der: "burada yayımlanan önermeler kümesinin kendine özgü niteliği, marjinal değer-bölüşüm kuramını tartışmaya girmese de, bu kuramın eleştirilmesine temel hazırlamak üzere tasarlanmış olmasıdır. Eğer temel tutarsa ya yazarın kendisi ya da daha donanımlı, daha genç biri bu eleştirilere soyunabilir" (Kurz, 2010). Günümüzde Sraffa'nın bıraktığı mirası devralan iktisatçılar arasında İtalya'dan Pierangelo Garegnani, Alessandro Roncaglia, Luigi Pasinetti ve Neri Salvadori, Avusturya'dan Heinz-Dieter Kurz, İngiltere'den Joan Robinson ve John Eatwell, Hindistan'dan Krishna Baradwaj, Amit Bhaduri ve Ajit Sinha, Almanya'dan Bertram Schefold yer alır. Sraffa'nın Cambridge'deki Trinity College kitaplığındaki el yazmaları Piero Garegnani ve Heinz-Dieter Kurz tarafından yayına hazırlanmaktadır. Bu yayının ardından Sraffa'nın iktisadi kuramının daha iyi ortaya konulacağı ve anlaşılacağı şüphesizdir.

Yazarı ve Yayımlandığı Dergisi Belli Olan Bir Makale Beach, D. (December 2003). A problem of validity in education research. *Qualitative Inquiry, 9, 859 – 873*. Web: http://qix.sagepub.com/cgi/reprint/9/6/859 adresinden 8 Ocak 2007'de alınmıştır.

Kaynakça

Akdere, Ç. (2016a). *Cambridge sermaye tartışmalarına tanıklık etmek*, Web:http://www.iktisadiyat.com/2016/08/08/cambridge-sermaye-tartismalarina-taniklik-etmek-14/ adresinden 20 Temmuz 2018'de alınmıştır.

Akdere, Ç. (2016b). *Cambridge sermaye tartışmalarına tanıklık etmek*.

Web:http://www.iktisadiyat.com/2016/08/08/cambridge-sermaye-tartismalarina-taniklik-etmek-14/ adresinden 20 Temmuz 2018'de alınmıştır.

Bocutoğlu, E. (2016). *İktisadi düşünceler tarihi*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Bortis, H. (2002). Piero Sraffa and the revival of classical political economy. *Journal of Economic Studies*, 74-89.

Eğilmez, M. (2018). *Tarihsel süreç içinde dünya ekonomisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Orhan, O.Z. ve Erdoğan, S. (2013). *İktisada giriş*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Kurz, H. D. (2010). Piero Sraffa'nın siyasal iktisada katkıları. Piero Sraffa (s. 11-35) içinde, *Malların mallarla üretimi iktisat kuramının eleştiriye açış* (Çev. Ü. Şenesen), İstanbul: Yordam Kitap.

Küçükkalay, A. M. (2010). *İktisadi düşünce tarihi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Lunghini, G. (2016). Piero Sraffa: la critica e la reazione. *Accademia Nazionale dei Lincei*.

Özel, H. (2011). *Sraffa ve Marx: Düşman kardeşler?* . "Zor zamanlarda iktisat II: Quo vadis oeconomia" Sempozyumu. Ankara.

Pollitt, B. H. (1988). The collaboration of maurice dobb in sraffa's edition of ricardo. *Cambridge Journal of Economics*, 55-66.

Potier, J.-P. (2005). *Piero sraffa, unorthodox economist (1898-1983):* A Biographical Essay . Routledge.

Roncaglia, A. (2000). Piero Sraffa, his life, thought and culturel *heritage*. London: Routledge.

Roncaglia, A. (2009). *Great thinkers in economics*. palgrave macmillan.

Rosselli, A. (2006). Sraffa and the Marshallian tradition european *Jounal of the History of Economic Thought*, 403-423.

Schefold, B. (2004). *Mr Sraffa on joint production and other essays*. Routledge.

Signorino, R. (2000). Method and analysis in piero sraffa's 1925 critique of marshallian economics. *European Journal of the History of Economic Thought,* 7(4), 569-594.

Sinha, A. (2016). *A revolution in economic theory, the economics of pierro sraffa*. Palgrave Macmillan.

Sraffa, P., & Dobb, M. (2004). *The Works and Correspondence of David Ricardo*, On the Principles of Political Economy and Taxation . Liberty Fund.

Tonak, E. A. (2010). Yarım yüzyılın sınavında Sraffa. Web: http://www.eatonak.org/bilgiekpol/styled-4/index.html adresinden 8 Ağustos 2018 tarihinde alınmıştır.

Vernengo, M. (2013). Sraffa and the Marshallian System. Web: http://nakedkeynesianism.blogspot.com/2013/03/sraffa-and-marshallian-system.html adresinden 16 Haziran 2018 tarihinde alınmıştır.

View publication stats